

verteller, hij
nst, figuren
get. En dat
cht zoekt in
toe licht tot
n van vrou-
mlaardt dan
igheden, on-
sante dialo-
taken. „Ver-
Donker zulk
dat juist die
verdoezelt.
epswerk aan
rschrokken,
if. Met haar
ders erfdel.
ar naar de
aken wordt.
en luchiha-
van crediet
parool. Zelfs
tant willen
n teren van
ir teekenaar

naar...
bben wij bij
harden weg
we leges be-
rief uit."

ls 'tjou niet
dan kan je
aftellen. Van
de verschol-

rs een was-
lager karwei,
werk varen
er niet mans

htige natuur,
n wonderlijk
j in de kajuit
gt, bij 'tpot-
men, die dan
kroonprinces"
e warmte en
oe, naar hun

de eerste, die
pt onder het
aces.
e schuilt op de
en bonk van
pt. Dit, een
gekends voor

baar aantrekt
denstrijd blijft
ikt hem, Cato
bewust dat er
n vrouw dan
akelage. Maar
i er te blijven
del prijs, voor
r verder, als
voor Cato is

je toch nooit
es. Maar 'k ga
euker níl m'n
n met denken

oces: Joh. 19

en: Joh. 19:16.

geconstateerd:

erzicht hebben
i geding voor
naken met de

king: Joh. 18

of het proces
racht worden;
zal verklaren.
„Wat voor be-
menschen?" Pi-
van den bevel-
eneming dat
u in deze op-
iet feit, dat de
hun aanklacht
iklacht zeer al-
atief als moge-
ener ware, zoo
d hebben. Zij
een misdadiger
in sch e recht
wel bemerken,
als bescherm-
recht worden.
n nog wel offi-
m joodsche

in je zielelement. Ik ben je niet kwaad gezind, kroonprinces, heel niet, harde meid."

De schuit van Zwartewaal's grootvader was de eerste geweest, die bij de grootvader van Cato en Marius gedokt werd. Aan die tjalk „de Kroonprinces" had de werf haar naam ontleend. En nu heeft Bart Zwartewaal het houten boegbeeld in zijn bezit dat den steven van de oorspronkelijke „Kroonprinces" heeft gesierd.

Als Zwartewaal ziet hoe fel Cato dat beeld voor haar werf begeert, geeft hij het haar als aandenken.

Ze laat er een betonnen voetstuk voor maken, en zet het op haar gebied, aan den waterkant. Daar staat het houten vrouwenbeeldje met strakke oogen den IJssel over. En het wordt voor Cato de belichaming van haar eigen eenzaam leven, dat straks vergaan zal zonder ooit gebloeid te hebben. Het is het restant van een al te laten geluksdroom.

Het werk gaat voort op „de Kroonprinces". En Cato werpt zich met al haar energie op wat haar overgebleven is, de werf. Ze zoekt het bedrijf te vergrooten, maar wordt hierin geremd door den seculen Marius, die niet graag iets riskeert.

Doch dan breekt de oorlog uit. En Cato ziet haar kansen.

Nederland wordt een koophandelcentrum, er komen schepen tekort. Al wat varen kan, wordt opgekocht. Cato zal zeeschepen gaan bouwen, haar plannen stijgen tot een ongekennde hoogte. Marius volgt haar hierin niet. Maar de ondernemende teekenaar, Leendert Streefkerk, zal haar helpen. Samen stellen ze plannen op. En nu ziet ook Leendert Streefkerk zijn kans. Als een bom werpt hij Cato zijn huwelijksvoorstel voor de voeten.

Cato Lafeber is veertig jaar, en Leendert is iets jonger, als ze trouwen. Zij brengt het geld aan, en hij de kunde. Het is een vreemd compagnonschap.

Maar nu laat Marius zich gelden. Cato kan vrouwen met wien ze wil, hij neemt geen vreemde in de zaak. Het komt tot buigen of barsten. Beiden wijken ze niet. Marius blijft alleen achter op „de Kroonprinces". En met haar deel van Vader's versterf begint Cato in Ridderkerk haar nieuwe werf, „het Boegbeeld".

Het wordt een zonderling huwelijksleven tus- schen Leendert en Cato. Leendert is geen op geld beluste avonturier. Hij zoekt genegenheid en kame- radschap bij zijn vrouw. Maar „het hart van de Kroonprinces" vindt hij niet. Voor zoover ze com- pagnons in het werk zijn, kan Cato het met hem vinden. De andere zijde van het huwelijksleven laat ze.

Groote schepen worden er op hun werf ge- bouw. Cato leeft in een werkroes. Tot ze, op den dag dat de groote vrachtboot „Anne Christine" te water gelaten zal worden, tot haar ontzetting bemerkt dat ze moeder zal worden.

In een groote verbittering en tegenzin aanvaardt Cato dit onverwachte. Het verwijdert haar nog verder van Leendert. Hoe zal ze, met dezen last in 't vooruitzicht, zich nog aan haar bedrijf kun- nen wijden?

Als Cato in een inrichting te Rotterdam haar kind ter wereld brengt, doet Leendert Streefkerk een doodelijke val in 't ruim van een schip. En als weduwe trekt Cato, met haar pasgeboren kind, naar haar werf terug.

Voor de laatste maal werpt Cato zich met al haar energie op het werk. Ze neemt een huis-

wetten. Hij wijst de behandeling van deze zaak van zich af naar de Joden toe.

We vragen ons af wat de stadhouder toch tot deze houding bewogen heeft.

En vóór ge dan deze houding toeschrijft aan gebrek aan moed en vastberadenheid, moet ge eens denken aan het verleden van Pilatus.

Nu, dan was er over gebrek aan moed alles- behalve te klagen.

We zullen dus moeten trachten een officiële verklaring van zijn optreden te geven. En de stad- houder kan heel goed dit voorstel aan de Sanhe- dristen doen. Hij wilde zich heus niet van de quaestie afmaken. Maar hij kwam tot deze houding door de speciale koloniale politiek der Romeinen. De romeinse magistraten lieten zich absoluut niet in met godsdienstige quaesties. Dat was eisch van een voorzichtige politiek ten aanzien van de overwonnen volkeren. Herinneren wij ons alleen maar de historie van Gallio en Paulus uit Hand. 18. Het blijkt dus, dat de stadhouder dan alleen deze zaak ontvankelijk verklaart voor zijn rechterstoel, indien de aanklagers duidelijk kunnen aangeven, dat er een staatsgevaarlijk element ligt opgesloten in het optreden van den Nazarener. En vandaar de vraag wat toch wel de inhoud van der Joden aanklacht is. Maar ook vandaar het serieus ge- meende voorstel van den stadhouder aan de Joden om deze zaak voor hun eigen rechterstoel te be- handelen. Hij geeft hun volmacht om Jezus te vonnissen en het door de Joodsche wet geëschte dood-vonnissen hem ter teekening voor te leggen. Pilatus begeert dus, dat de gansche langdurige procedure door het Sanhedrin wordt gevoerd. Dat kan dan Jezus' misdaad precies omschrijven;

houdster voor het kind. Maar Cato heeft te hoog gegrepen. Als de oorlog eindigt, kelderen haar ondernemingen. Ze raakt verward in een kluwen van financiële verwickelingen. En het slot is dat Cato Lafeber op straat komt te staan. Ze bezit dan nog slechts één ding op de wereld: het kind, Anne Christine.

Met dat kind zwerft ze door België, als een paria. Ze loopt met koopwaar langs de huizen, want Anne Christine moet eten hebben. De harde Cato wordt eindelijk een mensch, en leert wat het is om voor anderen te leven.

Als ze in het vreemde land ernstig ziek wordt, vindt Bart Zwartewaal haar, en brengt haar met het kind naar Marius, naar de oude werf. Cato is geen werfdragender meer, ze is moeder.

In Cato Lafeber, het baas-wijf van de Kroon- princes, met haar gongebaaizak voor en haar stok in de hand, heeft Herman de Man een figuur ge- geven die ons zal bijblijven.

Dat dit boek alleen voor volwassenen geschikt is, behoeft na het weergeven van den inhoud en de uitwerking hiervan geen nader betoog. Ook de omgangstaal van de personen is vaak van dien aard, dat misschien sommigen zich daaraan zul- len stoelen. Herman de Man blijft zich in al zijn werken gelijk, hij stoft zijn menschen niet af eer hij ze voor het voetlicht plaatst. Zijn gezond Hol- landsch realisme past bij den aard van zijn werk. Laten we, bij alle verschil in levenshouding, toch waardeeren wat er te waardeeren valt. En dat doen we als we de grondgedachte er uit grijpen: de lastbare dingen, de rijkdom en de vooruitgang zijn het niet die ons gelukkig kunnen maken.

Maar wat het dan wel is? Zie, dat is de vraag waarop wij bij een schrijver als Herman de Man het antwoord niet krijgen, dat ons bevredigt.

M. GR. GILHUIS-SMITSKAMP.

MUZIKALE KRONIEK

Het Boek der Psalmen.

I.

„...op de oorspronkelijke Melodieën uit de 16e eeuw...."
(Administratie: „Geestelijke Liederen uit den schat van de Kerk der eeuwen", Postbus 333, 's-Gravenhage 1936.)

Het is van Ds Hasper en voor zijn arbeid ty- peerd dat hij begint met te zeggen op blz. XVI, sprekend over de melodieën onzer Psalmen:

„Wie eenmaal haar wezen ontdekt heeft, staat voor het raadsel hoe het mogelijk is geweest, dat deze schatten meer dan drie eeuwen zijn vergeten wor- den."

„Hare teruggave aan de geheele Christenheid in het jaar 1936 zal later als een „gebeurtenis" der twintigste eeuw beschouwd worden."

Men vraagt zich af of Ds H. heusch in gemoede meent, dat onze Psalmen nu pas, na drie eeuwen vergeten te zijn, weder tot hun ouden staat en functie worden gebracht en dat, wat hij, Ds H., in dat opzicht deed, later als een „gebeurtenis" der 20e eeuw zal aangemerkt worden, als een apart gemerkt jaartal in de geschiedenis dezer kerk- zangen.

Ten eerste doet dit allemaal zoo vreemd aan,

voorts den aard der straf bepalen en het eindelijk aan Pilatus overlaten om hun vonnis te bekrach- tigen. Juridisch is dit alles volkomen in orde. Maar het is toch een blijk van de slimheid van den stadhouder om niet meer onrust onder het volk te brengen dan strikt noodig is. Hij vreest voor de ontlasting van de opgehoopte spanningen onder het volk.

Maar de Joodsche rechters gaan op den voorslag van den romeinchen stadhouder niet in. „Het is ons niet geoorloofd iemand te doden". Ze be- weren daarmee dat, naar hun meening, deze zaak van den Nazarener behoort bij den romei- schen rechter, omdat Jezus zich niet vergrepen heeft aan de joodsche wetten, maar in conflict is met de romeinse wet. 't Is zuiver een staats- rechtelijk en allermint een godsdienstig geval. Ge- zien zijn misdaad moet deze mensch met den kruisdood gestraft worden, de doodstraf der rebellie. En alleen de stadhouder had de machts- bevoegdheid om deze wijze van ter-dood-brenging te gelasten.

Wij staan verwonderd. Waarom grijpen de Joden de hun geboden kans niet met beide handen aan? Wanneer het hun toch om den dood van Jezus te doen was, dan was de weg daartoe nu toch vrij? En dan hadden zij op hun schuldig-verklaring tot den dood nu toch kunnen doen volgen het vonnis tot den dood door steeniging? Maar zie, dat wilden zij juist niet, gelijk wij al gezien hebben. Want dan hadden zij de excommunicatie van Jezus ongedaan moeten maken. En dat aller- minst! Ze begeeren den vloekdood van den Nazarener. Den joodschen vorm van executie, de steeniging, weigeren zij toe te passen. Maar

daar toch verondersteld mag worden, dat Ds H. ook niet onbekend zal zijn met het feit, dat onze Psalmwijzen strikt genomen nooit ofte nimmer in het vergeetboek zijn geraakt. Natuurlijk meent hij dit niet zoo letterlijk en heeft hij op het oog, hun wijze van uitvoering, rhythmie en tempo. Maar ook daarbij kan hem toch niet ontgaan zijn, dat, om nu nog maar niet te noemen 18e en begin 19e eeuwse orgelboeken, een Prof. Acquoy en in navolging van dezen tal van anderen — niet te vergeten een Dr de Moor — juist op dit stramien hun beste krachten ingespannen hebben, waaraan Ds H.'s eenigste verdienste is, dat hij er niet min- der ijverig op voortgeborduurd heeft.

Ten tweede verwonderd men zich te moeten constateeren, dat Ds H. in de stellige overtuiging leeft, met zijn interpretatie van „zuivere schrijf- wijze" en preciese weergave van het oude rhyth- me, het laatste woord gesproken te hebben, terwijl integendeel nimmer iemand zich verder van het prachtig ideaal dat hij zich gesteld heeft, ver- wijderd heeft als de auteur zelf, zóózeer, dat, gelijk wij verderop zullen aantoonen, hij zich let- terlijk buiten de gemeenschap van „de geheele Christenheid" heeft gebracht met dezen zijn mu- ziekarbeid.

Het spijt ons van harte reeds van het begin af te moeten laten merken, hoe sterk afwijzend wij staan voor wat Ds H. in „Het Boek der Psalmen" aan muziek begonnen en geëindigd is te doen.

Temeer doet het ons leed om het stuk der Psalmberijming, dat nu door het verband dat de auteur gelegd heeft tusschen dit en zijn muziek- opvattingen, noodwendig in zijn vlucht niet alleen gekortwiek maar totaal vlegellam is geworden.

Echter bij onze betuiging van spijt, moet ons ook van het hart die van onze oprechte bedoeling door middel van deze critiek alles te willen doen, om alsnog harmonie en symmetrie te brengen tusschen wat Ds H. ter eener zijde zoo in vele deelen voortreffelijk gelukt is, doch ter andere zijde niet minder mislukte.

Al voorspellen wij hiermee volstrekt niet, zelfs al zou het de meest smetteloze restauratie der oude zangwijzen zijn, daarmee hun onverstoord en in niets meer belemmerd gebruik te kunnen proclameeren.

Daarvoor liggen in deze „schatten" te veel voet- angels en klemmen, waarin ons gemeentegsang den voet verstuipt en zijn loop verlamd zal zien, vanwege hun bouw, structuur en eigenaardig rhythmie-begrip.

Maar wij zullen tenminste dit bereikt hebben, dat Ds H.'s tweevoudige bedoeling, ieder op zich- zelf en alle twee te samen, woord en toon, vol- komen tot haar recht komt, al zal hij dan ook bij een eventuele herziening veel moeten om- werken, wijzigen in wat door hem opnieuw gebouwd of herschapen werd.

„De voornaamheid dezer melodieën ligt niet het minst in den kunstigen bouw", zegt, bij nog meer ervan, Ds H. op bl. XVI, maar — voegen wij er aan toe — ook niet minder in hun voornaam- heid van uitvoering, zóomede in den vorm waarin ze opgeteekend zijn, d.w.z. in de uitbeelding waarin ze tot ons overkwamen!

Wie dit laatste rustige, voorname, vergeleken met wat Ds H. er van maakt wil zien, beschouwe daartoe den eersten regel van Psalm 2, zooals die door Bourgeois opgeteekend werd en bijna vier

den romeinchen vorm, de kruisiging, wenschen zij voor den Heiland. Zoo groot is hun haat.

Dat de Joden speciaal dezen dood voor Jezus begeerden, volgt uit het woord van Johannes (18 vs 32). „Opdat het woord van Jezus zou vervuld worden, dat Hij gezegd had, hoed anigen dood. Hij sterven zou".

En zoo valt reeds terstond aan het begin van de processen voor den romeinchen rechter de aan- dacht op het samenwerken van den mensch en den Heere. Jezus zal wel sterven — zóó is het door den Vader in Zijn Raad besloten. Maar Hij zal ook alleen sterven op de van God aangewezen wijze. En ook dat is door den Heiland gewild en voorspeld. Zeker, de Joden wisten het niet, en begeerden dat allermint; maar toch werkten zij zoo mede aan de uitvoering van 's Heeren raad.

Maar de verantwoordelijkheid rust bij hen. Zoo zien wij het samengaan van menschelijke verant- woordelijkheid en Goddelijke voorzienigheid. Een nader „bewijs uit de Schrift" voor dat deel der voorzienigheid, dat wij „de medewerking" noemen. Voor de rijke openbaringsgedachte, die in dit alles ligt opgesloten, leze men „Christus in Zijn Lijden", II. 284—292 van Dr K. Schilder.

Maar het antwoord der Joden was Pilatus wel zoo duidelijk, dat hij de zaak ontvankelijk achtte voor de romeinse rechtbank. De technische voorbespreking is hiermee ten einde. De Joden krijgen hun zin. Maar zij verheugen zich te vroeg! Wie alleen reden tot blijdschap met beven heeft? Dat is alleen de Heiland. Want Hij ziet Zijn woord vervuld. Want Hij begeerde te sterven voor de zonden der geheele wereld.

B.

D. K. W.